

ÕIGUSUUDISED

TARK

Autor:
Taavi Kõiv
advokaadibüroo TARK
advokaat

Koostaja advokaadibüroo TARK. Projekti juhib vandeadvokaat Aare Tark

Väljaandja
Äripäeva teabekeskus
Vana-Lõuna 39/1
19094 Tallinn
info: 667 0099
e-post: teabevara@aripaev.ee
www.teabevara.ee

Õigusabi
Advokaadibüroo TARK
Roosikrantsi 2
10119 Tallinn
tel: 611 0900
e-post: info@tark.legal
www.tark.legal

EMA JA ISA SAAVAD TULEVIKUS SAMAL AJAL VANEMA- PUHKUSEL VIIBIDA

Riigikogu võttis 17. oktoobril vastu perehüvitiste seaduse muutmise ja sellega seoses teiste seaduste muutmise seaduse, mille kohaselt muutub suuresti vanemapuhkuste ja -hüvitiste süsteem. See on teine samm perehüvitiste süsteemi muudatuste rakendamises. Esimesed muudatused võeti Riigikogus vastu 6. detsembril 2017. aastal.

Olulisemate muudatustena liidetakse rasedus- ja sünnituspuhkus vanemapuhkuste süsteemi. Samuti luuakse võimalus vanemapuhkust kalendripäevade kaupa välja võtta ja vanemate vahel jagada. Muudetakse lapsepuhkuse tingimusi ja luuakse võimalus vanemahüvitise samaaegselt väljamaksmiseks mõlemale vanemale kahe kuu jooksul. Muudatuste eesmärk on suurendada vanemate võimalusi töö ja pereelu ühitamiseks, luues rohkem valikuvõimalusi ning soodustades lapse hoolduskoormuse jagamist ema ja isa vahel.

Selleks et liita rasedus- ja sünnituspuhkus ning vastavad hüvitised vanemapuhkuste ja -hüvitiste süsteemi, muudetakse rasedus- ja sünnituspuhkus emapuhkuseks, mida hakatakse tasustama ema vanemahüvitisega. Emapuhkuse ja ema vanemahüvitise maksmise periood muutub varasema 140 päeva asemel 60–100 päeva pikkuseks selle põhjal, millal tulevane ema otsustab õigust emapuhkusele ja ema vanemahüvitisele kasutama hakata. Hüvitist makstakse seega 30–70 päeva enne lapse eeldatavat sündi ja 30 päeva pärast lapse sündi. Ülejäänud 40 puhkusepäeva viiakse üle vanemahüvitise süsteemi, mistõttu võimaldatakse sarnaselt kehtiva regulatsiooniga lapsevanemal hoolitseda väikelapse

eest seni, kuni laps saab pooleteiseaastaseks, ja saada selle aja eest vanemahüvitist. Vanemahüvitist hakkab vanemale tasuma Sotsiaalkindlustusamet (edaspidi: SKA), mis võtab seaduse jõustumisega üle kogu sünnitamise ja väikelapse kasvatamisega seotud hüvitiste ja toetuste maksmise.

Seadusega luuakse võimalus maksta vanemahüvitist päevade kaupa, tänu millele võivad mõlemad vanemad näiteks osalise tööajaga töötada ja vaheldumisi lapsega kodus olla. Vanemapuhkust saab seega jooksvalt jagada mõlema vanema vahel ja seda on vanematel õigus saada iga lapse kohta kuni 605 päeva. Peale selle luuakse lapsevanematele võimalus olla kaks kuud koos vanemapuhkusel ja saada selle aja eest samal ajal vanemahüvitist, aga sellisel juhul lüheneb vanemahüvitise maksmise koguperiood proportsionaalselt nende päevade võrra, mille eest vanemad said vanemahüvitist samal ajal. Näiteks kui vanematel on võimalik saada vanemahüvitist 600 päeva eest, siis 30 päeva koos vanemapuhkusel olles saadakse vanemahüvitist kokku 570 päeva eest.

Praegu kehtiva süsteemi kohaselt on emal või isal võimalik saada igal aastal tasustatud lapsepuhkust kolm või kuus päeva aastas sõltuvalt laste arvust ja vanusest. Uue regulatsiooni järgi on igal vanemal võimalik kasutada 10 tööpäeva lapsepuhkust iga alla 9-aastase lapse kohta kuni lapse 9-aastaseks saamiseni. Seega on vanematel kokku kasutada 20 päeva lapsepuhkust lapse kohta, aga iga vanem saab kasutada ainult temale määratud lapsepuhkuse päevi. Lapsepuhkuse päevi saab kasutada korraka või vastavalt vajadusele, päevad aeguvad alles siis, kui laps saab 9-aastaseks. Hüvitist lapsepuhkuse eest hakkab maksuma SKA, mis tähendab, et tööandjad ei pea korra kehtima hakkamisest enam ise lapsepuhkuse päevi hüvitama.

Lapsepuhkuste uus kord hakkab kehtima 1. aprillist 2022 ja kehtib kõigile lastele, kes on sündinud pärast 2019. aasta 1. aprilli. Seadusega on võimalik tutvuda veebiaadressil <https://www.riigiteataja.ee/akt/126102018001>.

VÄLISMAALASED SAAVAD EESTI KEELE OMANDAMISE EEST RIIGILT HÜVITIST

1. jaanuaril 2019. aastal jõustub uus kodakondsuse seaduse täiendamise seadus, millega antakse Eestis elavatele välismaalastele võimalus sõlmida riigiga keeleõppeleping.

Seaduse eesmärk on võimaldada Eestis pikka aega elavatel välismaalastel õppida kodakondsuse taotlemiseks töö kõrvalt eesti keelt. Keeleõppe toetamiseks sõlmitakse inimesega keeleõppeleping. Uue seaduse kohaselt võib keeleõppelepingu sõlmida isikuga, kes on Eestis elanud vähemalt viis aastat, kes on vähemalt 15 aastat vana ning kelle puhul pole kodakondsuse andmisest keeldumiseks alust.

Keeleõppelepingu kohaselt tasub riik keelekursuse maksumuse otse koolitusasutusele. Tänu muudatusele ei pea enam mitu kuud ootama, et koolituskulud tagantjärele hüvitataks. Inimesele tasutakse lisaks 20 kalendripäeva jooksul tema keskmise brutotöötasu ulatuses hüvitist juhul, kui isikule on keeleõppes osalemiseks antud tasustamata õppepuhkust. Hüvitise arvutamise ülemmääraks on Eesti aasta keskmine brutopalk. Tasustamata õppepuhkuse saamiseks on tarvis kokkulepet tööandjaga.

Keeleõppeleping arvestatakse täidetuks, kui välismaalane on läbinud ettenähtud mahus eesti keele kursuse, sooritanud positiivselt B1-taseme keeleeksami ja esitanud hiljemalt ühe aasta jooksul pärast keeleeksami sooritamist taotluse kodakondsuse saamiseks. Kui välismaalane lepingut ei täida, nõutakse temalt sisse keeleõppekulud ja talle makstud hüvitis.

Keeleõpet korraldab Sisekaitseakadeemia ja õppekohtade arvu määrab siseminister.

MIDA TEHA, KUI VARA ON JÄÄNUD ÜÜRILEANDJA VALDUSESSE?

Riigikohus selgitas 31. oktoobri 2018. aasta otsuses number 2-15-1663, kuidas peab üürnik tegutsema, kui üürileandja on omavoliliselt üüriesemele kahju tekitanud ja pärast üürilepingu lõppemist üürniku esemed enda valdusesse jätnud.

Kohtuasja asjaolude kohaselt esitas üürnik endise üürileandja vastu hagi, sest üürileandja oli üüriruumidesse sisse murdnud, lõhkudes üüriruumide ukse. Üürnik oli ukse asendanud ja kahju parandanud ning nõudis üürileandjalt, et üürileandja hüvitaks kahju parandamise eest tehtud kulutused ja pärast üürilepingu lõppemist ruumidesse jäänud esemete väärtuse.

Riigikohtu lahendi kohaselt peab kulude hüvitamisel esmalt hindama, kas kulutused tehti siis, kui pooltevaheline üürileping veel kehtis, või siis, kui üürileping oli lõppenud. Kui üürnik tegi kulutusi lepingu kehtivuse ajal, võib kohaldamisele kuuluda lepinguline kulutuste hüvitamise alus. See tuleneb võlaõiguse seaduse (edaspidi: VÕS) § 278 lg-st 1, mille p 3 järgi võib üürnik olukorras, kus üüritud asjal tekib lepingu kehtivuse ajal puudus, mille eest üürnik ei vastuta ja mida ta ei pea oma kulul kõrvaldama, nõuda üürileandjalt kahju hüvitamist.

Kui leping oli kulutuste tegemise ajaks lõppenud, saab kulutuste hüvitamist nõuda asjaõiguse seaduse (edaspidi: AÕS) kohaselt. Näiteks saab üürnik nõuda AÕS-i § 88 lg 1 alusel eseme säilimiseks vajalike kulutuste hüvitamist. Kui tegu oli aga kasulike või toreduslike, mitte hädavajalike kulutustega, on nende hüvitamist võimalik nõuda VÕS-i §-s 1042 sätestatud tingimustel ehk selles ulatuses, kui teine isik on kulutuste tegemise tagajärjel rikastunud.

Ruumidesse jäänud asjade väärtuse hüvitamise asjus oli Riigikohus aga seisukohal, et üldjuhul ei saa asja omanik nõuda VÕS-i § 1043 alusel kahju hüvitamist, kui ta ei ole esitanud vindikatsiooninõuet. Peamine viis, kuidas isik saab oma asjad võõrast valdusest välja nõuda, on asjade väljaandmise nõue AÕS-i § 80 lg 1 alusel. Erandjuhul saab isik aga nõuda asjade väärtuse hüvitamist. Seda juhul, kui ta on andnud asjade valdajale asjade tagastamiseks lisatähtaja, aga isik pole seda teinud. Erandlikult võib nõuda asjade väärtuse hüvitamist juhul, kui omanik on kaotanud valdaja viivituse tõttu huvi asjade tagastamise vastu (VÕS-i § 115 lg 3).

Lahendiga on võimalik lähemalt tutvuda Riigikohtu koduleheküljel, aadressil <https://www.riigikohus.ee/et/lahendid?asjaNr=2-15-1663/127>.

